

al incompatibilității, acel al secțiunilor bazate pe clusters și pe pian preparat cu secțiunea în care cîntul monodic bizantin este citat tale quale.

Concertul s-a încheiat prin audierea a două lucrări camerale: *Spring Music* pentru flaut, oboi, vioară, sintetizor și bandă de magnetofon de Włodzimierz Kotonski și *Triplum* pentru flaut, violoncel și pian de Ștefan Niculescu. Două personalități componistice distincte, care s-au dezvoltat pe traiectorii proprii în ultimele trei decenii, inovînd și sintetizînd experiența aceleiași familii spirituale; elementul decorativ prezent la Kotonski, într-un aleatorism mai liber crează adeseori un fel de aură poetică, în timp ce în creația compozitorului român dobindește un plus de energie și o organicitate incontestabilă prin existența unui sistem de gîndire unificator.

În afara interpreților deja menționați și-au mai adus contribuția la realizarea acestui concert: Augustin Betea — oboi, Tiberiu Cenușer — trombon, Valeriu Negru — vioară, Sanda Spinei — sintetizor.

Așteptăm cu interes un viitor concert al formației „Contemporan” care ar fi preferabil să conțină un număr mai mic de piese muzicale, selectate cu același gust și puse în valoare printr-o pregătire susținută.

Adrian RAȚIU

Din concertele Filarmonicii „George Enescu”

Mihai Brediceanu — Jean François Antonioli

Programul concertelor susținute, sub bagheta lui Mihai Brediceanu, la 4 și 5 aprilie, a inclus patru lucrări de referință pentru spațiul și timpul în care au fost concepute.

Astfel, *Simfonia a V-a* de Pascal Bentoiu (în primă execuție la Filarmonică) reprezintă nu numai o nouă creație a uneia dintre personalitățile componistice esențiale în definirea școlii românești contemporane, dar și o nouă etapă în evoluția gîndirii simfonice. Formulată într-un amplu arc eminentemente acumulativ și non-repetitiv, simfonia este generată din metamorfozele unui flux sonor ce se dezvoltă într-o perspectivă atemporală, post-istorică, traversînd marile categorii ale gîndirii muzicale europene (monodia, heterofonia, diafonia, polifonia, armonia tonală și atonală, serialismul) nu în mod ilustrativ, ci, așa cum mărturisea compozitorul, ca „o confruntare a ființei artistice a autorului cu modalități diverse de punere în pagină” preluate în spirit și nu în literă. Impresionanta frescă sonoră recrează în 25 de minute destiul milenar al muzicii, artă sortită pare-se unui ciclu ce se autodistrugă, dar care poate și trebuie să renască, precum legendara pasăre Phoenix... În hermeneutica limbajului muzical al lui Pascal Bentoiu, intervenția orgii pare să semnifice un *agnostos theos* ivit într-un moment de cumpănă („tăietura de aur”), călăuzind sonoritățile acumulate spre un deznodămint, dar și un salt calitativ simbolizînd punctul de origine al unei alte evoluții. Această nouă „simfonie a destinului” (nu întmplător a cincea) adresează astfel o retorică întrebare atît trecutului cît și viitorului. Ca într-un oracol, răspunsul stă ascuns în însăși esența întrebării.

Concertul pentru pian și orchestră Nr. 17 KV 453 de Mozart a găsit în solistul elvețian Jean-François Antonioli un executant muzical, inteligent, conștiincios și discret, cam prea discret pentru strălucirea solară a geniului mozartian. Interpretarea sa

riguroasă, bine pusă la punct sub aspect tehnic, nu a tulburat, în ciuda unui țeușu foarte rafinat, determinînd sonorități catifelate dar fără relief. În schimb, în *Concertul pentru pian și orchestră nr. 2* de Frank Martin (prezentat în primă audiere) Antonioli a fost mult mai convingător, dovedind o deosebită afinitate pentru creația actuală. Astfel, tînărul pianist a relevat cu elocvență frumusețile partiturii născute dintr-o originală sinteză între tonal și atonal proprie marelui compozitor elvețian.

Ultima piesă a programului, acest autentic șlagăr al repertoriului simfonic care este poemul „*Ucenicul vrăjitor*” de Paul Dukas, a demonstrat o dată în plus valoarea de excepție a primei noastre orchestre conduse cu măiestrie de Mihai Brediceanu.

Șerban NICHIFOR

Simfonia a II-a de Șerban Nichifor

Există o contradicție — termenul nu mi se pare cituși de puțin exagerat! — între firea violentă a tînărului compozitor Șerban Nichifor și muzica sa, în mare vorbind, de o seninătate liniștitoare, de un echilibru îndiscutabil, în pofida spiritului ei romantic și întotdeauna fremătătoare de dor... Șerban Nichifor este un creator al acestor pămînturi în sensul că tot ce a realizat ne apare ancorat în sufletul românesc; folclorul nostru ni se înfățișează — în aproape toate opusurile lui — transfigurat cu măiestrie, dar mai cu seamă într-un climat sonor luminos, de o expresie directă și atît de departe de falsele mistere ale muzicii de pseudo-avangardă. Fostul discipol al lui Aurel Stroe, precum și al semnatărilor acestor rînduri — la care am adăuga și faptul, nu lipsit de importanță, potrivit căruia, Șerban Nichifor a beneficiat și de învățăturile profesorului de violoncel Serafim Antropov — relevă două perioade componistice: una, mai legată de inovațiile artei sonore cristalizate după cel de al doilea război mondial — ne referim la polimodalism, la o extremă varietate ritmică și timbrală, precum și la formele bazate pe principiul varietății continue, deci fără *reprise!* — și alta, mai tradițională, asociată *noului romanticism* și celui *nou concept de tonalitate*, cu reveniri spre forme de un clasicism structural, iar în acest context, melosul este ceva mai diatonic, tot modal, mai cantabil, orchestrația relevă mai multă transparență și o mai mare economie de mijloace, parcă pornind de la sensul dictonului latin: *Non multa sed multum*. În prima etapă createază se înscriu piesele *Anamorphose* pentru cvartet de coarde, *Trei noi impresii* pentru flaut, cello și harpă, *Postludium* pentru orgă, *Sonata pentru două violoncele*, *Canto di speranza*, iar în cea mai recentă evidențiem cele două *Simfonii*, *Oratoriul de iarnă* și opera *Domnișoara Cristina* — după Mircea Eliade. *Simfonia a II-a* este o *simfonie pastorală*, care preia creator — cu vocația spiritului de inovație înțeleaptă — discursul sonor cultivat de Sabin V. Drăgoi și M'hail Andricu. În orice caz se poate vorbi de o *continuare fericită a tradiției*, dar parcă avînd un plus de strălucire orchestrală și armonică: uneori, poate că abilitatea compozitorului și faptul că s-a „găsit” foarte repede îl proiectează într-o orbită a artei larg-accesibile, ce se ascultă cu multă plăcere și, nu în ultimul rînd, se interpretează cu dăruire, datorită eficienței instrumentației, fapt ce nu poate fi — vai... — o carență... Într-o epocă în care, de cele mai multe ori orchestrele tălmăcesc cu o nedorită răceală noua muzică, în timp ce publicul o primește fără acea bucurie a sufletului — pe care orice creator autentic și-o dorește — Șerban Nichifor beneficiază de mari succese în acest context, dar, de ce nu am spune-o... el are parte și de criticile dure, venite din partea acelor compozitori, care scriu mai greu, refac de multe ori lucrările, generează piese voit-abstracte și de aceea

ei sînt respinși atît de marele public cît și de marea majoritate a interpreților. Cu alte cuvinte, Șerban Nichifor este un *compozitor cerut*, de o seninătate rossiniană, cu multe, — poate prea multe... — izbînzi, cu vocația unei arte pline de sensibilitate și lirism, dar și cu pagini de o vitalitate contaminantă! În *Simfonia a II-a* „traiecul sonor sugerează sensul ciclic al scurgerii timpului, marcînd momentul transformării anotimpurilor extreme: trecerea din Iarnă spre Primăvară. Celula generatoare va traversa astfel mai multe medii sonore — etape bine diferențiate ale unei evoluții culminînd în final cu apoteoza reinvierii naturii sub impulsul benefic al Primăverii”, — după cum ne mărturisește compozitorul însuși, în programul de sală al concertului respectiv. La care am adăuga că *Simfonia a II-a este o eufonie a colindelor, a înlănțuirii de imnuri neobizantine, a purității sonore, a „consonanțelor voite” încit, fără exagerare, ea poate fi considerată o operă bucolică, de o „luminozitate torențială”, dar și cu acea nuanță tainică a coloritului arhaic, evocator, ducîndu-ne cu gîndurile la vremuri de mult uitate, la acele timpuri, parcă imemorabile, în care s-au înfrățit, precum astrele în Calea Robilor, despărțindu-se ca să se reîntîlnească, dorul și cu dragostea, buna înțelegere între inimi cu aromele vivifiante, ale unei naturi în setea explozivă a inverzirii!*

Tălmăcirea simfoniei a fost *emoționantă*; o datorăm maestrului Mircea Basarab — cel care ne-a dăruit atîtea prime audiții de muzică românească scrisă în „evul aprins” cîntat de Nicolae Labiș. Tot el ne-a oferit o prezentare, plină de vigoare și cu o precizie ritmică ieșită din comun, a *Dansurilor poloviene* de Borodin — secundat almirabil de Vasile Pîntea, dirijorul corului Filarmonicii. Solistul concertului a fost artistul poporului Ion Voicu, inegalabil în *Concertul pentru vioară și orchestră nr. 2, op. 22*, de Henryk Wieniawski, evidențiind un ton expresiv și o tehnică strălucitoare, asociate convingător unui stil romantic, unde fantezia debordantă umbrește disciplina de fier a compozisticii clasice, dar, din nefericire, nu întotdeauna în consonanță cu ceea ce numim, în general vorbind, mult dorita profunzime a ideilor și sentimentelor generate. Dincolo de aceste considerente putem spune că... *filarmonica „George Enescu”... a fost la înălțime!*

Doru POPOVICI

Lazar Berman

Prezența pianistului sovietic Lazar Berman în simfonicele Filarmonicii din 25, 26 și 27 aprilie s-a constituit într-un veritabil eveniment artistic. Dincolo însă de reacția caldă a unui public numeros și entuziast, versiunile oarecum insolite ale *Concertelor de Mendelssohn-Bartholdy* și *Ceaicovski* au stîrnit, după cum era de așteptat, comentarii divergente, deconcertînd pe cei ce nu s-au lăsat purtați de vraja atît de incitantei *regîndiri* a partiturilor, clădită pe o temeinică elaborare a construcției frazelor, a reliefulurilor melodice și a clarității planurilor sonore. Este cazul să o spunem din capul locului că ni s-a oferit privilegiul de a-l fi urmărit pe viu (și nu doar prin intermediul discurilor sale, fie ele și de la Carnegie Hall) pe un muzician dintre cei Mari, ce prin modelarea erudită a sunetului a reușit să imorime Ate-noului Român atmosfera unui lăcaș artistic de prestigiu.

Este pilduitoare la artist acea capacitate de a se asculta continuu, de a-și conștientiza nuanțele juste ale trăirilor sufletești și a le traduce în teuseuri adecvate; și altfel spus, de a făuri prin intermediul clapelor o rostire expresivă și explicită, realizată printr-o atitudine calmă, necesară unei eficiente folosiri a aparatului muscular.

Redarea spiritului celor două opusuri romantice ne-a apărut ca fiind pe deplin valabilă, ștergînd așa impresie de discurs poate prea căutat cu care am

rămas după *Concertele* de Mozart și Brahms din anul trecut. Dacă ar fi să dăm glas unui plus de exigență (în astfel de momente nu tocmai nimerit), am spune că ne-au nedumerit unele pasagerie grăbiri sau sonorități prea apăsate, ivite atunci cînd voluptatea etalării unei uluitoare bravuri tîdea să treacă pe primul plan. Astfel de aspecte rămîn totuși, la Berman, neesențiale față de judicioasa cumpănire între freamătul clipei și autoritara închegare a întregului.

Detaliind impresiile noastre, să mărturisim bucuria de a fi redescoperit prospețimea paginilor *Concertului nr. 1 în sol minor* de Mendelssohn-Bartholdy, al căror flux neîntrerupt a fost pătruns, în *Andantele median*, de un lirism reținut și de o cantabilitate demnă de pana unui Beethoven sau Chopin. Ne mai stăruie în minte caracterul elegiac al temeii secundă din partea I și finețea dantelelor în care abundă Finalul.

În *Concertul nr. 1 în si bemol minor* de Ceaicovski am fost irezistibil duși de valul unei continue înaintări, pasionantă prin bogăția de sensuri a fiecărui eveniment sonor. Nici urmă de acele ticuri în stare să deformeze imaginea atît de popularei partituri, ci mereu un suflu viu al frazelor, o autenticitate care ne-a cucerit. De la primele acorduri, retrase îndărătul fastuoasei melodii introductive expuse în *tutti*, continuînd cu mocnirea șoptită a temeii principale, trecînd apoi prin încheștarea patetică dintre protagonist și orchestră ce se consumă în dezvoltare, spre a ajunge, în Final, la acea minuire a timpurilor sugerînd tablouri mereu înnoite care culminează cu o scînteietoare jerbă de lumină, totul a respirat echilibru și monumentalitate. Să relevăm și aici mișcarea mediană unde, ajutat fiind de intervențiile remarcabile ale flautului și violoncelului, solistul a impregnat acea atît de simplă temă de întreaga nemărginire a orizontului stepei ruse.

Mai presus de performanța în sine a programului, revenirea la București a lui Lazar Berman a însemnat o lecție de profesionalism, venită de la un artist ce servește cu înțelepciune marea Muzică.

În deschiderea memorabilelor seri dirijate de Mircea Cristescu ni s-a readus în atenție, printr-o execuție îngrijită, *Simfonia a III-a op. 30*, „*Ecouri de jazz*” de Dumitru Bughici, o evocare plină de culoare, de-a lungul a patru mișcări riguros proporționate, a unor surse celebre din istoria mai veche sau mai nouă a acestei atît de originale contribuții muzicale venită de peste ocean. Lucrarea a fost cîntată în cadrul ciclului „*Antologie simfonică românească*”, meritorie inițiativă a Filarmonicii de a reprograma creații care s-au dovedit rezistente în timp.

Viniciu MOROIANU

Din concertele Radiotelevizunii

Mădălin Voicu—Mihaela Martin

Pentru prima dată în stagiunea '84-'85 Mădălin Voicu a reușit să lucreze în mod permanent cu o orchestră, e vorba de cea din Craiova, fapt îmbucurător pentru dezvoltarea aptitudinilor sale dirijorale. De altfel constanța în practicarea meseriei pe care si-a ales-o i-a dat o mai mare siguranță și dezvoltură în gestică și acest aspect l-am remarcat în primul rînd în concertul dirijat la RTV, în 4 aprilie. Programul său — *Amurg de toamnă* de Alfred Alessandrescu (o piesă de circumstanță ce putea fi foarte bine înlocuită cu o lucrare a unui compozitor contemporan), *acompaniamentul Concertului* de Beethoven *pentru vioară și orchestră*, fragmente din *Suita* de Britten *pe o temă de Bridge* și *Simfonia italiană* de Mendelssohn-Bartholdy — ne-a relevat o curbă a realizării clar ascendentă.